

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра психології

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В СИСТЕМІ ОСВІТИ
ТА РОБОТА ПСИХОЛОГА
В ПСИХОЛОГО-МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ КОМІСІЇ**

Для спеціальності: 053 «Психологія»

Автори:

Кандидат психологічних наук,
Доцент кафедри психології
Руда Наталя Леонідівна,

Затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Миколаїв – 2020

Навчально-методичний комплект включає:

1. Титульну сторінку
2. Зміст
3. Витяги з освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм спеціальності
4. Навчальну програму дисципліни
5. Робочу програму дисципліни
6. Програми навчальної, технологічної та професійної практик
7. Засоби діагностики початкових досягнень студентів
8. Навчальні – наочні посібники, технічні засоби навчання тощо
9. Конспект лекцій з дисципліни
10. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт
11. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять
12. Завдання на курсові та дипломні проекти
13. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять, завдання для заліків.
14. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети
15. Методичні рекомендації та розробки викладача
16. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів
17. Методичні матеріали щодо виконання контрольних робіт для заочної форми навчання.
18. Інші матеріали.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра психології та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Кузнецова О. А.

27 серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В СИСТЕМІ ОСВІТИ
ТА РОБОТА ПСИХОЛОГА У ПСИХОЛОГО-МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ КОМІСІЇ

Ступінь бакалавра

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма Психологія

Миколаїв – 2020

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Руда Н.Л., доцент кафедри психології та соціальних наук, кандидат психологічних наук

РЕЦЕНЗЕНТ:

Програму схвалено на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол від “26” серпня 2020 року № 1__

Завідувач кафедри _____ (Савенкова І.І.)

Програму погоджено з гарантом ОП (назва) _____ (за потреби)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогіки та психології:

Протокол від “__” вересня 2020 року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____ (Чугуєва І.Є)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від “27” серпня 2020 року № 11

Голова навчально-методичної комісії _____ (Кузнецова О. А.)

Анотація. Робота практичного психолога в закладах освіти потребує не тільки загального високого рівня теоретичних знань, а й вміння вирішувати практичні завдання. Логічне поєднання теорії та практики можливе на основі знань науково-методичних засад планування та організації роботи фахівця. Основною метою викладання дисципліни «Психологічна служба в системі освіти та робота психолога у психолого-медико-педагогічній комісії» є набуття майбутніми практичними психологами знань щодо основних нормативних документів, які регламентують професійну діяльність, формування навичок планування та проведення дослідницької, корекційної, розвивальної та консультативної роботи; розвиток вмінь виконувати професійно-орієнтовані завдання.

Ключові слова: психологічна служба, напрями роботи психологічної служби, психодіагностика в системі освіти, корекційно-розвивальна робота, консультативний напрям в системі освіти.

Abstract. The work of a practical psychologist in educational institutions requires not only a general high level of theoretical knowledge, but also the ability to solve practical problems. The logical combination of theory and practice is possible on the basis of knowledge of scientific and methodological principles of planning and organizing the work of a specialist. The main purpose of teaching the discipline "Psychological service in the education system and the work of a psychologist in the psychological, medical and pedagogical commission" is the acquisition of future practical psychologists knowledge of basic regulations governing professional activities, skills of planning and conducting research, correctional, developmental and advisory work; development of skills to perform professionally-oriented tasks.

Key words: psychological service, directions of work of psychological service, psychodiagnostics in education system, correctional and developmental work, consultative direction in education system.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Психологічна служба в системі освіти та робота психолога у психолого-медико-педагогічній комісії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою «Психологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: діяльність психолога в системі освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: Вікова та педагогічна психологія, Соціальна психологія, Психологія спілкування та конфліктологія, Психологія тренінгової роботи, Психологія консультування.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета: Основною метою викладання дисципліни «Психологічна служба в системі освіти та робота психолога у ПМПК» є набуття майбутніми практичними психологами знань щодо основних нормативних документів, які регламентують професійну діяльність, формування навичок планування та проведення дослідницької, корекційної, розвивальної та консультативної роботи; розвиток вмінь виконувати професійно-орієнтовані завдання.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- ✓ Ознайомлення з нормативно-правовою базою діяльності практичних психологів у сфері освіти.
- ✓ Ознайомлення з основними видами діяльності психолога та документами, які її регулюють.
- ✓ Ознайомлення з особливостями роботи та підготовкою практичного психолога до роботи в системі освіти.
- ✓ Оволодіння навичками проведення психодіагностичної, корекційної, розвивальної та консультативної роботи з дітьми різних вікових груп та дорослими.
- ✓ Оволодіння навичками виконання професійно-орієнтованих завдань з психології.

Програмні результати навчання:

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

- ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.

II. Фахові:

- СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
- СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
- СК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги

Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби.

Поняття про модель психологічної служби. Об'єктно-цільові моделі психологічної служби. Організаційно-функціональні моделі психологічної служби. Характеристика «актуального» та «перспективного» напрямку психологічної служби. Нормативно-правові документи психологічної служби: Річний план. Графік роботи. Помісячний та Потижневий план роботи. Журнал щоденного обліку роботи. Журнал протоколів індивідуальних консультацій. Журнал попереднього запису на консультацію. Журнал спостережень. Журнал відвідування уроків. Журнал проведення корекційно-відновлювальної та розвивальної роботи. Статистичний та аналітичний звіти. Документи для службового користування. Обліково-реєстраційна документація. індивідуальні картки клієнтів, необхідні журнали, що заповнюються психологом, психодіагностичний інструментарій та необхідні інформаційні матеріали.

Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ

Психологічна служба дошкільного навчально-виховного закладу. Мета та основні напрями роботи психологічної служби у вищих закладах освіти. Організаційні моделі психологічної служби вищих навчальних закладах. Основні функції психологічної служби вищого закладу освіти. Психологічне забезпечення навчально-виховного процесу. Психологічна просвіта викладачів та студентів. Психологічна допомога викладачам та студентам. Основні підрозділи психологічної служби ВЗО. Центр психологічної допомоги (психологічне консультування та психокорекції). Центр ігрових психологічних засобів та психотренінгу. Центр психологічної просвіти. Науково-дослідний та психодіагностичний центр. Основні умови ефективної діяльності психологічної служби вищого закладу освіти.

Тема 3. Річний план психологічної служби. Пояснювальна записка та структурні розділи до плану. Розділи плану: Аналіз діяльності за минулий рік (здійснюють лише ті психологи, які працюють не перший рік),. Основна змістовна частина плану – структурована інформація про напрямки, зміст роботи та заходи. Приклад заповнення розділу «Психодіагностика». Шаблон річного плану роботи практичного психолога.

Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн. Історія розвитку психологічної служби в країнах Західної Європи та США. Актуальність і перспективи діяльності психологічної служби в Україні. Порівняльний аналіз розвитку психологічної служби в країнах Західної Європи, США та Україні. Взаємодія науки і практики в психологічній службі. Причини розвитку психологічної служби за кордоном.

Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби

Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби. Мета та завдання психодіагностичного напрямку в системі освіти. Вимоги до добору психодіагностичного інструментарію. Поняття «схеми психодіагностичного мінімуму». Поглиблене психодіагностичне обстеження.

Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога. Відмінності корекційної та розвивальної роботи. Специфіка корекційної роботи в закладах освіти. Вимоги до колекційного заняття та етапи його проведення. Традиційні та нетрадиційні форми корекційно-розвивальної роботи.

Тема 7. Проведення психолога – педагогічного консилиуму. Учасники консилиуму та їх завдання. Об'єкти обговорення на консилиумі. Підготовка до консилиуму. Втілення рішень консилиуму.

Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти.

Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками. Форми та методи роботи.

Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти. Форми та методи роботи.

Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти

Тема 10. Консультування учнів та студентів. Практичні ситуації та їх вирішення.

Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками. Практичні ситуації та їх вирішення

Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації

Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини. Поняття девіантної поведінки. Делінквентна поведінка. Аддиктивна поведінка. Патохарактерологічний тип поведінки. Психопатологічний тип поведінки.

Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації. Структура, функції, організаційні моделі, перспективи розвитку.

Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років (презентація)

3. Рекомендована література

Базова

1. Психологічна служба: Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.
2. Порошенко М.А., Новосад В.Є., Макарук О.О., та ін. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
3. Загурська І.С. Психологічна служба в системі освіти. Курс лекцій. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. — 166 с.

Допоміжна

1. Анотований каталог інноваційного педагогічного досвіду працівників психологічної служби системи освіти України /за заг. ред. В.Г.Панка /упорядники: Н.В. Лунченко, Ю.А. Луценко – К.: Шкільний світ, 2008. – 70 с.
2. Гриценко Л І. З досвіду роботи регіональних психологічних служб із формування здорового способу життя в учнівської молоді: Методичний посібник / О.М.Сироватко, Н.М.Городнова та ін.; За наук. ред. І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 384 с.
3. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України./ Упоряд. В.Г.Панок, І.І.Цушко, А.Г. Обухівська – К.: Шк. світ. 2008. – 256 с.
4. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник; В 2 т. / За ред.. В.Г.Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2005. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с.
5. Городнова Н.М. Кабінет психолога в системі освіти. – К.: Шк.. світ, 2009. – 128 с. - (Бібліотека "Шкільного світу").
6. З досвіду роботи психолого-медико-педагогічних консультацій України. Посібник. / Упорядники: А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко. - Кам'янець-Подільський; ПП Мошак М.І., 2008. – 208 с.
7. Ілляшенко Т.Д. Чому їм важко вчитися? Методичний посібник, присвячений питанням психолого-педагогічної допомоги молодшим школярам із труднощами у навчанні. – Київ: „Видавництво „Початкова школа”, 2003. – 128 с.
8. Ілляшенко Тамара. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі //Соціальний педагог. – 2009. – № 5. – С.26-35
9. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. – К.: Форум, 2002. – Т. 1– 319 с.; Т. 2. – 335 с.
10. Основи практичної психології /В.Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь. Третє стереотипне видання – 2006. – 536 с.
11. Панок В.Г. Психологія життєвого шляху особистості: Монографія. / В.Г. Панок, Г.В. Рудь – К.: Ніка-Центр, 2006. – 280 с.
12. Розвиток психологічної служби та психологом медико-педагогічних консультацій системи освіти України (підсумки роботи за 2005-2008 р.р.) [Лунченко Н.В., Обухівська А.Г., Панок В.Г. та ін] – К.: Ніка-Центр, 2008. – 118с.
13. Романова Н.Ф. Психологічні служби системи освіти в Україні: перспектива та особливості розвитку / Н.Ф. Романова // Соціальна робота в Україні: теорія і практика, № 3, 2008. – С. 94-102
14. Соціальна профілактика торгівлі людьми: Навчально-методичний посібник / За ред. К.Б.Левченко, І.М.Трубавіної. – К.: ТОВ "Агентство "Україна", 2007. – 352 с.
15. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів: Навч.-метод. посібник. / За редакцією Левченко К.Б., Трубавіної І.М., Цушка І.І. – К.: ФОП "Чальцев", 2008. – 124 с.

16. Соціально-психологічна реабілітація дітей, вилучених із ситуацій торгівлі дітьми та інших найгірших форм дитячої праці. – К.: МОП-ІПЕК, 2008. – 118 с.
17. Тренінгові, соціально-реабілітаційні і навчальні програми з формування здорового способу життя в учнівської і студентської молоді: Метод. посіб. / Кудрявцева Ю.В., Осадько О.Ю., Гулько О.М та ін.; За наук. ред. Панка В.Г., Городнової Н.М., Лунченко Н.В. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 180 с.
18. Формування життєвих навичок у випускників шкіл-інтернатів: методичний посібник для практичних психологів і соціальних педагогів/[упор. С.Ф. Гордійчук, В.В. Дьомкіна, Н.В. Лунченко, Т.О. Міненко, О.Л. Москаенко, О.А. Собченко; за заг. ред. В.Г.Панка]; Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. – Донецьк: Вид-во "Вебер" (Донецька філія), 2009. – 161 с.

13. Інформаційні ресурси

http://www.koob.ru/practic_psychology/

<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>

<http://library.evro-bit.ru/>

<http://www.alleng.ru/d/psy/psy075.htm>

<http://www.twirpx.com/files/humanitarian/psychology/practice/>

<http://youmustknow.ru/lib/Book-19-67.html>

<http://www.twirpx.com/file/47189/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студентів. Вид підсумкового контролю: **залік**

5. Засоби діагностики успішності навчання: контрольні роботи (КР), поточне опитування, ділові ігри, тестування, ІНДЗ, реферати

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор

із науково-педагогічної роботи

_____ О.А.Кузнецова

« 27 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В СИСТЕМІ ОСВІТИ
ТА РОБОТА ПСИХОЛОГА У
ПСИХОЛОГО-МЕДИКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ КОМІСІЇ

Ступінь бакалавра

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма Психологія

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Руда Н.Л., доцент кафедри психології та соціальних наук, кандидат психологічних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Савенкова І.І.)

Програму погоджено з гарантом ОП (назва) _____ (за потреби)

Анотація. Робота практичного психолога в закладах освіти потребує не тільки загального високого рівня теоретичних знань, а й вміння вирішувати практичні завдання. Логічне поєднання теорії та практики можливе на основі знань науково-методичних засад планування та організації роботи фахівця. Основною метою викладання дисципліни «Психологічна служба в системі освіти та робота психолога у психолого-медико-педагогічній комісії» є набуття майбутніми практичними психологами знань щодо основних нормативних документів, які регламентують професійну діяльність, формування навичок планування та проведення дослідницької, корекційної, розвивальної та консультативної роботи; розвиток вмінь виконувати професійно-орієнтовані завдання.

Ключові слова: психологічна служба, напрями роботи психологічної служби, психодіагностика в системі освіти, корекційно-розвивальна робота, консультативний напрям в системі освіти.

Abstract. The work of a practical psychologist in educational institutions requires not only a general high level of theoretical knowledge, but also the ability to solve practical problems. The logical combination of theory and practice is possible on the basis of knowledge of scientific and methodological principles of planning and organizing the work of a specialist. The main purpose of teaching the discipline "Psychological service in the education system and the work of a psychologist in the psychological, medical and pedagogical commission" is the acquisition of future practical psychologists knowledge of basic regulations governing professional activities, skills of planning and conducting research, correctional, developmental and advisory work; development of skills to perform professionally-oriented tasks.

Key words: psychological service, directions of work of psychological service, psychodiagnostics in education system, correctional and developmental work, consultative direction in education system.

Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
	Спеціальність: 053 «Психологія»	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: виконання проекту «Розробка корекційно-розвивального заняття»	Спеціальність: 053 «Психологія»	<i>Рік підготовки: 4</i>
		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин - 150	Ступінь: бакалавра	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,1 самостійної роботи студента – 3,1		<i>Лекції</i>
		12
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Практичні, семінарські</i>
		38
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
	100	
	Вид контролю: іспит	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота (33 % / 67 %),

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова
	Спеціальність: 053 «Психологія»	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: виконання проекту «Розробка корекційно-розвивального заняття»	Спеціальність: 053 «Психологія»	<i>Рік підготовки: 4</i>
		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин - 150		8-й
http://moodle.mdu.edu.ua/my/	Ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>
		6
		<i>Практичні, семінарські</i>
		8
		<i>Лабораторні</i>
		-
<i>Самостійна робота</i>		
136		
Вид контролю: іспит		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання: 14 год – аудиторні, 136 год – самостійна робота (10%/ 90%).

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати навчання

1. 1. Мета: Основною метою викладання дисципліни «Психологічна служба в системі освіти та робота психолога у ПМПК» є набуття майбутніми практичними психологами знань щодо основних нормативних документів, які регламентують професійну діяльність, формування навичок планування та проведення дослідницької, корекційної, розвивальної та консультативної роботи; розвиток вмінь виконувати професійно-орієнтовані завдання.

1. 2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ✓ Ознайомлення з нормативно-правовою базою діяльності практичних психологів у сфері освіти.
- ✓ Ознайомлення з основними видами діяльності психолога та документами, які її регулюють.
- ✓ Ознайомлення з особливостями роботи та підготовкою практичного психолога до роботи в системі освіти.
- ✓ Оволодіння навичками проведення психодіагностичної, корекційної, розвивальної та консультаційної роботи з дітьми різних вікових груп та дорослими.
- ✓ Оволодіння навичками виконання професійно-орієнтованих завдань з психології.

Передумови для вивчення дисципліни: Вікова та педагогічна психологія, Соціальна психологія, Психологія спілкування та конфліктологія, Психологія тренінгової роботи, Психологія консультування.

Навчальна дисципліна складається з 5 кредитів.

2. Програмні результати навчання:

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.

II. Фахові:

- СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
- СК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
- СК 11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК 12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

- Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби.
- Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ
- Тема 3. Річний план психологічної служби.
- Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн.
- Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби
- Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога.
- Тема 7. Проведення психолога – педагогічного консиліуму.
- Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками.
- Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти.
- Тема 10. Консультування учнів та студентів.
- Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками.
- Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини.
- Тема 13. Діяльність психолога-медико-педагогічної консультації.
- Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги

Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби.

Поняття про модель психологічної служби. Об'єктно-цільові моделі психологічної служби. Організаційно-функціональні моделі психологічної служби. Характеристика «актуального» та «перспективного» напрямку психологічної служби. Нормативно-правові документи психологічної служби: Річний план. Графік роботи. Помісячний та Потижневий план роботи.

Журнал щоденного обліку роботи. Журнал протоколів індивідуальних консультацій. Журнал попереднього запису на консультацію. Журнал спостережень. Журнал відвідування уроків. Журнал проведення корекційно-відновлювальної та розвивальної роботи. Статистичний та аналітичний звіти Документи для службового користування. Обліково-реєстраційна документація. індивідуальні картки клієнтів, необхідні журнали, що заповнюються психологом, психодіагностичний інструментарій та необхідні інформаційні матеріали.

Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ

Психологічна служба дошкільного навчально-виховного закладу. Мета та основні напрями роботи психологічної служби у вищих закладах освіти. Організаційні моделі психологічної служби вищих навчальних закладах. Основні функції психологічної служби вищого закладу освіти. Психологічне забезпечення навчально-виховного процесу. Психологічна просвіта викладачів та студентів. Психологічна допомога викладачам та студентам. Основні підрозділи психологічної служби ВЗО. Центр психологічної допомоги (психологічне консультування та психокорекції). Центр ігрових психологічних засобів та психотренінгу. Центр психологічної просвіти. Науково-дослідний та психодіагностичний центр. Основні умови ефективної діяльності психологічної служби вищого закладу освіти.

Тема 3. Річний план психологічної служби. Пояснювальна записка та структурні розділи до плану. Розділи плану: Аналіз діяльності за минулий рік (здійснюють лише ті психологи, які працюють не перший рік),. Основна змістовна частина плану – структурована інформація про напрями, зміст роботи та заходи. Приклад заповнення розділу «Психодіагностика». Шаблон річного плану роботи практичного психолога.

Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн. Історія розвитку психологічної служби в країнах Західної Європи та США. Актуальність і перспективи діяльності психологічної служби в Україні. Порівняльний аналіз розвитку психологічної служби в країнах Західної Європи, США та Україні. Взаємодія науки і практики в психологічній службі. Причини розвитку психологічної служби за кордоном.

Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби

Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби. Мета та завдання психодіагностичного напрямку в системі освіти. Вимоги до добору психодіагностичного інструментарію. Поняття «схеми психодіагностичного мінімуму». Поглиблене психодіагностичне обстеження.

Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога. Відмінності корекційної та розвивальної роботи. Специфіка корекційної роботи в закладах освіти. Вимоги до колекційного заняття та етапи його проведення. Традиційні та нетрадиційні форми корекційно-розвивальної роботи.

Тема 7. Проведення психолога – педагогічного консиліуму. Учасники консиліуму та їх завдання. Об'єкти обговорення на консиліумі. Підготовка до консиліуму. Втілення рішень консиліуму.

Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти.

Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками. Форми та методи роботи.

Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти. Форми та методи роботи.

Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти

Тема 10. Консультування учнів та студентів. Практичні ситуації та їх вирішення.

Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками. Практичні ситуації та їх вирішення

Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації

Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини. Поняття девіантної поведінки. Делінквентна поведінка. Аддиктивна поведінка. Патохарактерологічний тип поведінки. Психопатологічний тип поведінки.

Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації. Структура, функції, організаційні моделі, перспективи розвитку.

Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років (презентація)

4. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назва кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	к	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги						
Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби.		2				5
Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ			2			5
Тема 3. Річний план психологічної служби.		2	2			5
Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн			2			5
Разом за кредит	30	4	6			20
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби						
Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби		2	1			6
Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога.		2	2			6
Тема 7. Проведення психолога – педагогічного консиліуму.		2	1			8
Разом за кредит	30	6	4			20
Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти						
Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками			4			10

Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти.			6			10
Разом за кредит	30	0	10			20
Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти						
Тема 10. Консультування учнів та студентів			6			10
Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками			4			10
Разом за кредит	30	0	10			20
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації						
Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини		2	2			6
Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації.			2			6
Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років			4			8
Разом за кредит	30	2	8			20
Усього годин	150	12	38			100

Заочна форма навчання

Назва кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	к	сп
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги						
Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби.			2			6
Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ						6
Тема 3. Річний план психологічної служби.		2				6
Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн						8
Разом за кредит	30	2	2			26
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби						
Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби			2			8

Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога.		2				8
Тема 7. Проведення психолого – педагогічного консилиуму.			2			8
Разом за кредит	30	2	4			24
Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти						
Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками						15
Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти.						15
Разом за кредит	30	0				30
Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти						
Тема 10. Консультування учнів та студентів						15
Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками						15
Разом за кредит	30					30
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації						
Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини		2				8
Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації.						8
Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років			2			10
Разом за кредит	30	2	2			26
Усього годин	150	6	8			136

4. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги		
1	Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби	2
2	Тема 3. Річний план психологічної служби.	2
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби		
3	Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби	2
4	Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота	2

	практичного психолога	
5	Тема 7. Проведення психолого – педагогічного консилиуму.	2
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації		
6	Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини	2
	Разом:	12

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги		
2	Тема 3. Річний план психологічної служби.	2
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби		
4	Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога	2
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації		
6	Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини	2
	Разом:	6

5. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги		
1	Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ	2
2	Тема 3. Річний план психологічної служби.	2
3	Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн	2
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби		
4	Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби	1
5	Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога	2
6	Тема 7. Проведення психолого – педагогічного консилиуму.	1
Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти		
7	Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками	4
8	Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними	6

	колективами у закладах освіти	
Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти		
9	Тема 10. Консультування учнів та студентів	6
10	Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками	4
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації		
11	Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини	2
12	Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації	3
13	Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років	4
Разом		38

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги		
1	Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби.	2
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби		
4	Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби	2
6	Тема 7. Проведення психолого – педагогічного консилиуму.	2
Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти		
Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти		
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації		
13	Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років	2
Разом		8

6. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги		
1.	Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби	5
2.	Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та	5

	ВНЗ	
3.	Тема 3. Річний план психологічної служби.	5
4.	Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн	5
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби		
5.	Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби	6
6.	Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога	6
7.	Тема 7. Проведення психолого – педагогічного консилиуму	8
Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти		
8.	Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками	10
9.	Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти.	10
Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти		
10	Тема 10. Консультування учнів та студентів	10
11	Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками	10
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації		
12	Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини	6
13	Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації.	6
14	Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років	8
Разом:		100

**Самостійна робота
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Психологічна служба як інститут надання психологічної допомоги		
1.	Тема 1. Моделі психологічних служб. Документація психологічної служби	6
2.	Тема 2. Специфіка роботи психологічної служби у ДНЗ, ЗСО та ВНЗ	6
3.	Тема 3. Річний план психологічної служби.	6
4.	Тема 4. Психологічні служби зарубіжних країн	8
Кредит 2. Напрями роботи психологічної служби		
5.	Тема 5. Організація психодіагностичного напрямку роботи психологічної служби	8
6.	Тема 6. Корекційно-відновлювальна та розвивальна робота практичного психолога	8
7.	Тема 7. Проведення психолого – педагогічного консилиуму	8
Кредит 3. Особливості діяльності психолога з батьками та педагогічним колективом у закладах освіти		
8.	Тема 8. Особливості роботи психолога з батьками	15
9.	Тема 9. Робота психологічної служби з педагогічними колективами у закладах освіти.	15

Кредит 4. Практикум з психологічного консультування в системі освіти		
10	Тема 10. Консультування учнів та студентів	15
11	Тема 11. Консультативний напрям у роботі з викладачами та батьками	15
Кредит 5. Особливості роботи психолога в психолого-медико-педагогічній консультації		
12	Тема 12. Первинна диференціація норми і патології в дитини	8
13	Тема 13. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації.	8
14	Тема 14. Комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини від 2 до 18 років	10
Разом:		136

8. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Індивідуальний науково-дослідний проект: «Розробка корекційно-розвивального заняття» (письмово/доповідь або відеопрезентація).

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять; має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Види поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування, самоконтроль, складання схем, таблиць, опорних конспектів.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента. Вид підсумкового контролю: контрольна робота, залік.

Контрольна робота (КР) є обов'язковою складовою підсумкового контролю навчальних досягнень студентів. Виконання студентами КР спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння ними всього навчального матеріалу, що входить до кожного модуля: як матеріалу, що підлягає вивченню під час аудиторної роботи, так і самостійної роботи.

Залік – вид підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі виконання ним певних типів робіт на практичних заняттях, у процесі самостійної роботи, індивідуального навчально-дослідного завдання, контрольних робіт, виконання тестових завдань.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

“**відмінно**” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв’язки;

“**дуже добре**”- студент демонструє повні знання навчального матеріалу, допускає незначні пропуски матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює правильні відповіді;

“**добре**” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

“**достатньо**” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв’язки;

“**задовільно**” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від **350** до **700** балів (за 7 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											
Кредит 1				Кредит 2			Кредит 3			Кредит 4	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		T10	T11
25	25	25	25	35	35	30	50	50		50	50
Поточне тестування та самостійна робота											
Кредит 5										Разом	
T12	T13	T14									
35	35	30									500

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; семінари-дискусії, інтерактивні заняття з використанням інтернет-технологій, розв'язування задач на основі психотерапевтичних випадків, презентації, герменевтичний аналіз, ділові ігри, психотерапевтичні вправи й техніки, ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Засоби діагностики успішності навчання:

контрольні роботи (КР), поточне опитування, ділові ігри, тестування, ІНДЗ, реферати

12. Рекомендована література

Базова

4. Психологічна служба: Підруч. / [В.Г.Панок (наук. ред.), А.Г.Обухівська, В.Д.Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.
5. Порошенко М.А., Новосад В.Є., Макарук О.О., та ін. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
6. Загурська І.С. Психологічна служба в системі освіти. Курс лекцій. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. – 166 с.

Допоміжна

19. Анотований каталог інноваційного педагогічного досвіду працівників психологічної служби системи освіти України /за заг. ред. В.Г.Панка /упорядники: Н.В. Лунченко, Ю.А. Луценко – К.: Шкільний світ, 2008. – 70 с.
20. Гриценко Л.І. З досвіду роботи регіональних психологічних служб із формування здорового способу життя в учнівської молоді: Методичний посібник / О.М.Сироватко, Н.М.Городнова та ін.; За наук. ред. І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 384 с.
21. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України./ Упоряд. В.Г.Панок, І.І.Цушко, А.Г. Обухівська – К.: Шк. світ. 2008. – 256 с.
22. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: Навчально-методичний посібник; В 2 т. / За ред.. В.Г.Панка, І.І.Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2005. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с.
23. Городнова Н.М. Кабінет психолога в системі освіти. – К.: Шк.. світ, 2009. – 128 с. - (Бібліотека "Шкільного світу").
24. З досвіду роботи психолого-медико-педагогічних консультацій України. Посібник. / Упорядники: А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко. - Кам'янець-Подільський; ПП Мошак М.І., 2008. – 208 с.
25. Ілляшенко Т.Д. Чому їм важко вчитися? Методичний посібник, присвячений питанням психолого-педагогічної допомоги молодшим школярам із труднощами у навчанні. – Київ: „Видавництво „Початкова школа”, 2003. – 128 с.

26. Ілляшенко Тамара. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі // Соціальний педагог. – 2009. – № 5. – С.26-35
27. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. – К.: Форум, 2002. – Т. 1–319 с.; Т. 2. – 335 с.
28. Основи практичної психології /В.Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелєва та ін.: Підручник. К.: Либідь. Третє стереотипне видання – 2006. – 536 с.
29. Панок В.Г. Психологія життєвого шляху особистості: Монографія. / В.Г. Панок, Г.В. Рудь – К.: Ніка-Центр, 2006. – 280 с.
30. Розвиток психологічної служби та психологом медико-педагогічних консультацій системи освіти України (підсумки роботи за 2005-2008 р.р.) [Лунченко Н.В., Обухівська А.Г., Панок В.Г. та ін] – К.: Ніка-Центр, 2008. – 118с.
31. Романова Н.Ф. Психологічні служби системи освіти в Україні: перспектива та особливості розвитку / Н.Ф. Романова // Соціальна робота в Україні: теорія і практика, № 3, 2008. – С. 94-102
32. Соціальна профілактика торгівлі людьми: Навчально-методичний посібник / За ред. К.Б.Левченко, І.М.Трубавіної. – К.: ТОВ "Агентство "Україна", 2007. – 352 с.
33. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми трудових мігрантів: Навч.-метод. посібник. / За редакцією Левченко К.Б., Трубавіної І.М., Цушка І.І. – К.: ФОП "Чальцев", 2008. – 124 с.
34. Соціально-психологічна реабілітація дітей, вилучених із ситуацій торгівлі дітьми та інших найгірших форм дитячої праці. – К.: МОП-ШПЕК, 2008. – 118 с.
35. Тренінгові, соціально-реабілітаційні і навчальні програми з формування здорового способу життя в учнівській і студентській молоді: Метод. посіб. / Кудрявцева Ю.В., Осадько О.Ю., Гулько О.М та ін.; За наук. ред. Панка В.Г., Городнової Н.М., Лунченко Н.В. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 180 с.
36. Формування життєвих навичок у випускників шкіл-інтернатів: методичний посібник для практичних психологів і соціальних педагогів/[упор. С.Ф. Гордійчук, В.В. Дьомкіна, Н.В. Лунченко, Т.О. Міненко, О.Л. Москаєнко, О.А. Собченко; за заг. ред. В.Г.Панка]; Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. – Донецьк: Вид-во "Вебер" (Донецька філія), 2009. – 161 с.

13. Інформаційні ресурси

http://www.koob.ru/practic_psychology/
<http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>
<http://library.evro-bit.ru/>
<http://www.alleng.ru/d/psy/psy075.htm>
<http://www.twirpx.com/files/humanitarian/psychology/practice/>
<http://youmustknow.ru/lib/Book-19-67.html>
<http://www.twirpx.com/file/47189/>

7. Засоби діагностики початкових досягнень студентів

Тест № 2

Тема: «Законодавчі акти України про соціально-психологічну службу»

1. Яким інститутом психології була розроблена «Концепція державної системи психологічної служби»:

- А) ім. О. О.Богомольця;
- Б) ім. Г. С. Костюка;

В) ім. Т. Г. Шевченка.

2. Основні метою психологічної служби в Україні є:

- А) забезпечення необхідних соціально-психологічних умов, підвищення ефективності діяльності в усіх сферах суспільного життя, захисту психічного здоров'я громадян України;
- Б) забезпечення необхідних соціально-психологічних умов, підвищення ефективності діяльності в усіх сферах суспільного життя;
- В) збереження психічного здоров'я громадян України, через створення здорових умов роботи.

3. Органи в структурі національної системи психологічної служби працюють на таких рівнях:

- А) центральному, обласному та міському;
- Б) державному та міському;
- В) мікро, макро і мезо рівнях.

4. Найбільш розробленим сектором психологічної служби є:

- А) психологічна служба в системі охорони здоров'я;
- Б) психологічна служба ОВС;
- В) Психологічна служба в сфері системи освіти.

5. До складу атестаційної комісії входять:

- А) глава, заступник глави, секретар, члени комісії;
- Б) глава, секретар, члени комісії;
- В) глава, секретар, експерт, консультант.

6. Спеціаліст I категорії повинен мати стаж не менше:

- А) 1 рік;
- Б) 5 років;
- В) 3 роки.

7. Якій кваліфікаційній категорії відповідає фахівець, який має достатній професіоналізм, використовує сучасні форми роботи, працює продуктивно, відзначається моральними якостями:

- А) вищої категорії;
- Б) II категорії;
- В) I категорії.

8. Штатними нормативами психологічної служби в установах покарання передбачена одна посада на:

- А) 600 осіб спецконтингенту;
- Б) 500 осіб спецконтингенту;
- В) 800 осіб спецконтингенту.

9. Головним управлінським методичним та координаційною радою системи соціально-психологічної служби є:

- А) Український науково-методичний центр психології та соціальної роботи;
- Б) Рада головних психологів відомств і областей;
- В) Інститут психології ім. Г.С. Костюка.

10. Атестація педагогічних працівників - це:

- А) система заходів спрямована на всебічне комплексне оцінювання їх професійної діяльності, за якою визначається відповідність педагогічного працівника зайнятій посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія та (або) педагогічне звання;
- Б) цілеспрямована діяльність педагогів з оволодіння новими для них педагогічними цінностями (ідеями і концепціями, що сприяють ефективному здійсненню педагогічного процесу) і технологіями, які включають вивчення, осмислення, творчу переробку і впровадження в практику освіти різних інновацій;
- В) найбільш продуктивна форма підвищення кваліфікації педагогів, на якій основна увага приділяється підвищенню їх теоретичної підготовки.

11. Хто проводить атестацію педагогічних працівників:

- А) Обласна атестаційна комісія;
- Б) експертна комісія Обласний атестаційної комісії;
- В) Український науково-методичний центр практичної психології соціальної роботи.

12. Який кваліфікаційної категорії відповідає подана нижче характеристика: «Професійна компетентність, добре володіння формами психологічного забезпечення педагогічного процесу, хороша результативність та якість роботи, висока культура і моральні якості. Стаж роботи не менше - 3 років »

- А) спеціаліст вищої категорії;
- Б) спеціаліст I категорії;
- В) спеціаліст II категорії.

13. У якому році інститутом психології Г.С. Костюка була розроблена і схвалена Кабінетом Міністрів «Концепція державної системи психологічної служби»:

- А) в 1991 році;
- Б) у 1992 році;
- В) у 1993 році.

14. Виходячи з Положення про атестацію психологів, чергова атестація здійснюється:

- А) 1 раз на 4 роки;
- Б) 1 раз на 6 років;
- В) 1 раз на 5 років.

15. Спеціаліст вищої категорії повинен працювати на посаді не менше:

- А) 7 років;
- Б) 8 років;
- В) 6 років.

16. Спеціаліст II категорії повинен працювати на посаді не менше:

- А) півроку;
- Б) 2 роки;
- В) 1 рік.

17. Яке з положень було затверджено наказом Міністерства освіти України № 127 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13.13.1999года:

- А) «Положення про атестацію педагогічних працівників»;
- Б) «Положення про психологічну службу системи освіти України»;
- В) «Положення про психологічну службу установ покарання».

18. Педагогічний працівник не пізніше ніж до 10 днів до засідання атестаційної комісії:

- А) подає заявку для проходження атестації в цьому навчальному році;
- Б) знайомляться з характеристикою, яку склали на нього експерти під підпис;
- В) знайомиться з усією документацією.

19. Коли атестаційна комісія збирає заяви від працівників, у яких є наміри пройти атестацію в цьому навчальному році:

- А) після 20 вересня на протязі місяця;
- Б) за 2 місяці до атестації;
- В) після 10 жовтня на протязі місяця.

20. Коли було затверджено положення про психологічну службу установ покарань:

- А) від 20 вересня 1999 року;
- Б) від 17 березня 2000 року;
- В) від 20 березня 2001 року.

21. Який наказ стверджує «Положення про психологічну службу системи освіти України»:

- А) 13 грудня 1999;
- Б) 17 березня 2000;
- В) 6 жовтня 2010.

22. Вкажіть термін створення атестаційної комісії:

- А) до 20 вересня;

Б) до 11 жовтня;

В) до 15 жовтня.

23. У положенні «Про психологічну службу в системі освіти» відсутні (не вх
одять) один із зазначених розділів:

А) фінансування діяльності;

Б) права та обов'язки психолога в системі освіти;

В) структура і управління психологічною службою.

24. До якого терміну атестаційна комісія повинна вивчити професійну діяльність осіб, які
атестуються:

А) до 20 вересня;

Б) до 15 березня;

В) до 13 жовтня.

25. Кваліфікаційна категорія «спеціаліст II» надається особам, які ...

А) мають достатній професіоналізм, використовують сучасні форми роботи, працює
продуктивно, відзначається загальною культурою, моральними якостями;

Б) мають професійну компетентність, добре володіння формами психологічного забезпечення
педагогічного процесу, хорошу результативність та якість роботи, високу культуру і моральні
якості;

В) мають професійну компетентність, забезпечує нормативні рівні психологічної підтримки
педагогічного процесу, задовольняє загальним етичним і культурним вимогам до пелагической
працівників.

26. Чи відносяться затвердження «Участь у розробці та практичному впровадженні нових
технологій навчання, виховання і перевиховання молоді» до основного завдання психологічної
служби:

А) так;

Б) немає;

В) не повністю.

27. На скількох рівнях працюють органи психологічної служби в структурі національної
системи:

А) двох;

Б) трьох;

В) чотирьох.

28. Що міститься в третьому розділі «Типове положення про атестацію психологів»:

А) порядок створення атестаційної комісії;

Б) організація і строки проведення комісії;

В) присвоєння кваліфікаційної категорії або педагогічні знання.

29. Розташуйте в правильному порядку кваліфікаційну категорію
(на приклад г, а, в, б):

А) спеціаліст вищої категорії;

Б) спеціаліст I категорії;

В) спеціаліст;

Г) спеціаліст II категорії.

(Правильна послідовність - В, Г, Б, А)

30. В якому році створюється мережа соціальних служб для молоді:

А) 1991;

Б) 1992;

В) 1993 год.

31. Яким є перший законодавчий акт щодо соціально-психологічну службу в Україні:

А) «Концепція державної системи психологічної служби»;

Б) «Концепція державної системи соціальної роботи»;

В) «Концепція національного самоврядування психологічної служби».

32. *Що необхідно прийняти кожній державі для того, щоб документи ООН з прав людини набрали законодавчої сили:*

- А) кожна окрема держава має забезпечити повноцінне функціонування цих законів на своїй території;
- Б) кожна держава повинна створити служби нагляду за виконанням цих документів;
- В) кожна окрема держава має створити на їх основі власні закони і забезпечити їх функціонування.

33. *Національна система соціально-психологічної служби - це:*

- А) об'єднання державних органів і організацій, які виконують практичну роботу в сфері соціальної педагогіки, прикладної психології та прикладної соціології;
- Б) об'єднання державних органів і організацій, які виконують роботу у сфері соціальної роботи та прикладної психології;
- В) об'єднання державних органів, які виконують роботу в сфері психології.

34. *До складу Національної системи соціально-психологічної служб входять:*

- А) соціальні служби для молоді;
- Б) служби захисту дітей;
- В) соціальні служби підтримки.

35. *Для того щоб працювати в соціально-психологічній структурі системи покарань необхідно мати освіту:*

- А) психологічну;
- Б) педагогічну;
- В) всі варіанти вірні.

36. *У якому році були створені документи з прав людини в Україні:*

- А) 1991 рік ;
- Б) 1992 рік;
- В) 1994 рік.

37. *Атестація практичного психолога проводиться тільки:*

- А) експертною комісією;
- Б) обласної атестаційною комісією;
- В) тільки обласною комісією.

38. *Атестаційна комісія збирає заяви від працівників протягом:*

- А) місяця;
- Б) півроку;
- В) двох місяців.

39. *Педагогічний працівник ознайомлюється з характеристикою, яку склали експерти за ...*

- А) 20 днів;
- Б) 10 днів;
- В) 25 днів.

40. *Атестація може бути:*

- А) короткочасна - довготривала;
- Б) індивідуальна - групова;
- В) чергова – позачергова.

41. *Скільки підрозділів містить в собі «Положення про психологічну службу системи освіти в Україні»:*

- А) 3;
- Б) 5;
- В) 7.

42. *Хто входить до експертної групи обласної атестаційної комісії:*

- А) 2-4 психолога міста чи області, які мають середній кваліфікаційний рівень;
- Б) 5-7 психологів міста чи області, які мають високий кваліфікаційний рівень;

В) 6-8 психологів міста чи області, які мають високий кваліфікаційний рівень.

43. *«Рада головних психологів відомств і областей» - це ...*

А) вищий орган управління соціально-психологічної служби, який визначає напрямки і зміст діяльності психологічної служби в Україні;

Б) орган управління, який керує і контролює процес допомоги психологічної служби в Україні;

В) національна система соціально-психологічної служби в Україні.

44. *Скільки розділів міститься в «Положенні про психологічну службу системи освіти в Україні»:*

А) 7;

Б) 6;

В) 5.

45. *Обеспечення необхідних соціально-психологічних умов, підвищення ефективності діяльності, захист психологічного здоров'я громадян відносять до ...:*

А) нормативним правилам, якими керуються працівники психологічної служби;

Б) основна мета психологічної служби;

В) діяльність психологічної служби.

46. *Про що саме йдеться у положенні про психологічну систему освіти України в першому розділі:*

А) про перспективи розвитку психологічної освіти в Україні;

Б) про психологічну службу системи освіти;

В) про діяльність психологічних організацій.

47. *Как статус має психолог в системі освіти:*

А) педагогічний психолог;

Б) психолог-практик;

В) педагогічний працівник.

Частина 2.

Взаємодія психолога - практика з іншими фахівцями

1. *Ким виступає керівник, коли взаємодіє з психологом?*

А) керівником психолога;

Б) клієнтом і замовником;

В) одночасно клієнтом, замовником і керівником психолога.

2. *Чи варто керівнику приймати участь у групових заходах?*

А) ні, він тільки створить напругу в групі;

Б) так, він повинен прийняти деякі заходи, щоб не викликати напруженості підвладні і бути прикладом для них;

В) не завжди.

3. *Чи може психолог брати участь у судово - психологічній експертизі?*

А) так;

Б) ні;

В) не завжди.

4. *Що повинні пред'явити психологу - експерту для вирішення поставлених завдань?*

А) присутність свідків;

Б) відеозапис допиту;

В) матеріали кримінальної справи.

5. *Як психолог впливає на роботу соціального працівника?*

А) розробляє індивідуальний підхід до людини;

Б) дає поради, як правильно спілкуватися з людьми;

В) не приймає ні якої участі.

6. *На початку спільної роботи важливо?*

А) опитування самопочуття;

Б) виробити спільний погляд на деяке поле проблем;

- В) розуміння правил роботи в групі.
7. *Для того, щоб налагодити конструктивну співпрацю з адміністрацією можна запропонувати?*
- А) рольова гра «Підпорядкування і керівників»;
 - Б) ділову гру «Узгодження очікувань»;
 - В) ділова гра «Переговори».
8. *Цілі гри «Узгодження очікувань»?*
- А) сприяти організації стратегічного і тактичного співробітництва адміністрації і психологів;
 - Б) ділова гра спрямована на розвиток навичок вербальної форми ділових комунікацій у її учасників;
 - В) усвідомити необхідність координації діяльності психологів в організації.
9. *Співпраця лікаря та психолога починається з?*
- А) формулювання загальних цілей;
 - Б) вітання і оголошення правил роботи;
 - В) розуміння суті проблеми і пошуку рішень.
10. *Експерт має право бути присутнім при допитах і інших слідчих діях а так само?*
- А) самостійно збирати матеріали, які підлягають дослідженню так само вибирати вихідні дані для проведення експертизи, якщо вони відображені в наданих йому матеріалах неоднозначно;
 - Б) зберігати кримінальні, цивільні та господарські справи, а так само речові докази і документи, що є об'єктами експертизи, поза службовим приміщенням;
 - В) задавати допитуваному питання, що відносяться до предмета експертизи, просити про виклик свідків та інших осіб, які можуть повідомити цікаві експерта відомості.
11. *Предметом взаємодії представників юридичної практики і психолога є?*
- А) теоретичні та практичні проблеми проведення людини;
 - Б) закономірності взаємовідносин соціальних суб'єктів;
 - В) проблема правомірної поведінки.
12. *Психолог може направити клієнта на медичний огляд, якщо?*
- А) його проблема пов'язана із станом здоров'я;
 - Б) виявлено у клієнта аутогенний патологічний синдром;
 - В) у клієнта погіршується поведінку.
13. *Психолог, що бере участь в судово-психологічній експертизі, не може вирішувати такі завдання?*
- А) встановлення здатності психічно здорових свідків і потерпілих правильно сприймати і оцінювати обставини, що мають знання для справи і давати про них правильні показання;
 - Б) встановлення психологічного стану у людини в період, передування суїциду, яке могло бути його причиною і підстава для його виникнення;
 - В) самостійно збирати матеріали, які полягають дослідженню.
14. *У якому випадку лікар звертається до психолога?*
- А) Якщо відчуває, що його інтуїтивних психологічних знань не вистачає для того, щоб ефективно реалізувати курс лікування, якщо він підозрює, що перешкоди для відновлення здоров'я служить дефіцит саногенного мислення, збочена внутрішня картина хвороби;
 - Б) якщо потребує допомоги психолога при уточненні патологічного синдрому;
 - В) може використовувати дані, отримані від психолога з метою вибудовування індивідуального підходу до хворого.
15. *Чим займається соціальний працівник?*
- А) контролює проведення соціально-психологічних заходів;
 - Б) займається створенням умов для забезпечення жінок, дітей і старих;
 - В) вирішує проблеми людей, породжені їх соціальної та фізичної безпорадністю.
16. *Якими видами робіт займаються практичні психологи за замовленням соціальних працівників?*

- А) психодіагностика складних індивідуальних випадків, систематичне підвищення психічної компетентності співробітників соціальних служб;
Б) проведення різних психокорекційних програм для людей з психологічними проблемами, психодіагностика співробітників соціальних служб;
В) анкетування людей за ступенем задоволення від допомоги соціальних служб, виділення і корекція професійно важливих якостей працівників соціальних служб.
17. *Якщо керівник присутній на тренінгу, то він?*
А) повинен змінити свою поведінку в групі на час тренінгу;
Б) може залишатися в статусі керівника, щоб не втратити свого обличчя;
В) повинен ретельно стежити за діяльністю психолога, не особливо включаючись в сам процес.
18. *Молодь, люди похилого віку, інваліди, люди залучені в міграційні процеси, міжетнічні відносини, жінки і їх положення в суспільстві відносяться до?*
А) предмету соціальної науки;
Б) до об'єктів соціального піулування;
В) психологічно-соціальних проблем суспільства.
19. *У чому полягає взаємодія психолога і соціального працівника?*
А) психолог розробляє індивідуальний підхід до людини, а соціальний працівник виконує запропонований ним план;
Б) разом виконують складений психологом план;
В) психолог в кінці аналізує роботу соціального працівника.

9. Конспект лекцій з дисципліни

Лекція 1-2

Психологічна служба в системі освіти

Мета: сформувати у студентів поняття особливостей роботи практичного психолога в системі освіти; розвинути вміння планувати корекційно-розвиваючу роботу психолога в системі освіти; просвітити студентів щодо особливостей психодіагностичного напрямку в системі освіти.

Завдання:

- розглянути модель психологічної служби в системі освіти;
- ознайомити з метою та задачами роботи ПС в системі освіти;
- розглянути мету та функції психодіагностичного напрямку в системі освіти;
- розкрити специфіку корекційно-розвиваючої роботи в системі освіти.

План:

Питання №1. Модель психологічної служби.

Питання №2. Мета та задачі ПС в освіті.

Питання №3. Мета та функції психодіагностичного напрямлення в освіті.

Питання №4. Специфіка корекційно – розвиваючої роботи в освіті.

Питання №1. Модель психологічної служби.

Розуміння шкільної психологічної діяльності починається з відповіді на найважливіше питання: навіщо в школі психолог? Зміст роботи психолога залежить від моделі роботи, яку він обере. Існують три моделі шкільної психологічної діяльності:

I. Суть психологічної діяльності в науково-методичному керівництві навчально-виховним процесом у школі. Мета - наукове психологічне забезпечення навчально - виховного процесу. Шкільний психолог виступає мало не ідеологом всієї навчально - виховної системи. Але??? Чи може психолог виступати експертом в оцінці педагогічної діяльності вчителів, планувати і контролювати навчально - виховний процес? Звичайно, в більшості випадків грамотний психолог повинен займатися концептуальною діяльністю, бути співавтором педагогічної моделі, за якою працює ця школа, розробляти разом з учителем основи нових предметних програм. Однак, це не може розглядатися як його основна мета в школі. Такий підхід спотворює принципи взаємини між педагогами та психологом.

II. Сенс діяльності шкільного психолога - у наданні допомоги дітям, які зазнають різні труднощі соціально - психологічної природи. В рамках цієї моделі чітко розмежовують функції психолога і педагога. Більш того, їх діяльність часто виявляється незалежною один від одного. Педагог вчить, а психолог - потихеньку дивиться дітей, щось виявляє, працює з дітьми, зустрічається з батьками. Педагогу ж перепадають лише крихти інформації на педрадах, короткі бесіди на перервах, чутки, що надходять від колег і батьків. Крім цього, за межі моделі випадають "благополучні" у психологічному відношенні школярі, які отримують увагу психолога у тому випадку, якщо починають демонструвати порушення.

III. Сутність психологічної діяльності - у супроводі дитини в процесі всього шкільного навчання. Модель дозволяє органічно вплести психологічну практику в тканину навчально - виховного процесу. Стає можливим з'єднання мети психологічної та педагогічної практики і їх фокусування на головному - на особистості дитини. В заданій моделі чітко визначається роль шкільного психолога. **Психологічний супровід навчально - виховного процесу** - це система професійної діяльності психолога, спрямованої на створення соціально - психологічних умов для успішного навчання і психологічного розвитку дитини в ситуаціях шкільної взаємодії.

Питання №2. Мета та задачі ПС в освіті

Глобальна мета психологічної служби в системі освіти - сприяння психічному, психофізичному та особистісному розвитку дітей на всіх вікових ступенях розвитку.

Основні цілі служби - сприяння формуванню підрастаючого покоління, становленню індивідуальності і творчого ставлення до життя на всіх етапах дошкільного і шкільного дитинства; забезпечення психічного та психологічного здоров'я учнів. Основу психічного здоров'я становить повноцінний розвиток людини на всіх етапах онтогенезу. Турбота про психологічне здоров'я передбачає увагу до внутрішнього світу дитини: до його почуттів і

переживань, захоплень й інтересам, здібностям і знанням, його відношенню до себе, одноліткам, дорослим, до навколишнього світу, до подій, що відбуваються у сім'ї і суспільстві.

Основні завдання психологічної служби освіти:

- 1) Здійснення просвітницької, виховної роботи, спрямованої на всебічний особистісний розвиток дітей, збереження їх психічного здоров'я.
- 2) Проведення психолого-педагогічної діагностики готовності дитини до навчання в період її переходу з однієї вікової групи в іншу, допомога у виборі навчального закладу згідно з рівнем психічного розвитку дитини.
- 3) Розробка і проведення корекційно - розвивальних програм з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей різних категорій дітей.
- 4) Допомога у виборі учнями професій з урахуванням їх ціннісних орієнтацій, здібностей; підготовка учнів до осмисленого життя.
- 5) Здійснення превентивного виховання, профілактики злочинності, адекватної поведінки.
- 6) Формування психологічної культури всіх суб'єктів навчально - виховного процесу; консультивання їх з питань практичного використання психології в організації навчально - виховного процесу.

Питання №3. Мета та функції психодіагностичного направлення в освіті.

Шкільна діагностика відрізняється від традиційної:

- вона повинна займати менше часу,
- вона повинна бути простою і доступною в обробці та аналізі,
- її результати повинні "перекладається" на педагогічний мову.

Найголовніша відмінність в цілях діагностики: шкільна психодіагностика має своєю метою інформаційне забезпечення навчально - виховного процесу.

Функції діагностичного направлення. Результати психодіагностики використовують для:

1. Складання соціально - психологічного портрета школяра, забезпечення контролю за динамікою його психічного розвитку.
2. Визначення форм надання допомоги дітям, що зазнають труднощі в навчанні, спілкуванні і психічному самопочутті.
3. Вибору форми психологічного супроводу школярів у відповідності з притаманними їм особливостями навчання і розвитку.
4. Проведення порівняльного аналізу різних систем і методів виховання і навчання з метою виявлення їх розвиваючого ефекту і вироблення відповідних рекомендацій.
5. Вибору найбільш оптимальної для даного навчального закладу тематики психологічного освіти.

Принципи реалізації психодіагностичної діяльності в освіті.

1. Результати обстеження повинні бути сформульовані на "педагогічній" мові або легко піддаватися перекладом на таку мову. Тобто спираючись на результати діагностики, психолог або сам педагог можуть судити про причини навчальних або поведінкових труднощів дитини і створювати умови для успішного засвоєння знання та ефективного спілкування.

2. Високий розвивальний потенціал методики, тобто можливість отримання розвиваючого ефекту в процесі самого обстеження (ШТУР).

3. Економічність процедури. Хороша шкільна методика - це коротка багатофункціональна процедура, існуюча як в індивідуальному, так і в груповому варіанті, легка в обробці і однозначна в оцінці отриманих даних (облік вікових особливостей).

Питання №4. Специфіка корекційно – розвиваючої роботи в освіті.

Традиційна форма - спеціальні заняття психолога з дітьми. Основний зміст занять із школярами - психотехнічні ігри та вправи - направлено на цілісний психологічний розвиток дитини і розв'язання конкретних психологічних проблем.

До проблеми змісту розвивальної роботи відноситься і питання про кількість ігор і вправ, що використовуються в ході заняття. Найбільший розвиваючий ефект досягається не за рахунок збільшення кількості вправ, а за рахунок найбільш повного використання потенційних можливостей кожної з вправ. Тобто кожна вправа має бути проведена кілька разів: з ускладненнями, з передачею функцій ведучого від дорослого до кожної бажаної дитини. Якщо вправа повністю відпрацьована, але воно дуже подобається дітям, її треба включити в роботу групи до тих пір, поки зберігається бажання її виконувати. Як показує практика, для дитини, що відчуває труднощі в навчанні або розвитку, кожен новий вид активності становить певну проблему. Перевантаження занять новизною і різноманітністю може тільки погіршити ці труднощі.

Нетрадиційні форми групової роботи. Таку назву покликано підкреслити їх відмінність від тренінгової та корекційної роботи психолога в стабільних групах. Відмінності існують вже в тому, як організовується робота, і те, яким змістом вона наповнюється.

А) Навчальна психодіагностика - пояснюючі результати, пропонуються корекційні прийоми.

Б) Загальношкільні психологічні програми (олімпіади з психології), психологічні конкурси (інтелектуальні ігри).

В) Школа практичної конфліктології ("конфлікт - менеджмент").

Структура групового заняття повинна включати у себе наступні елементи:

- Ритуал привітання
- Розминка
- Рефлексія минулого заняття
- Основний зміст заняття
- Рефлексія минулого заняття
- Ритуал прощання.

А) Ритуали вітання / прощання - є важливим моментом роботи з групою, дозволяють створювати атмосферу групової довіри і прийняття. Ритуали можуть пропонуватися психологом або придумувати самою групою. Завдання психолога - стежити, щоб ритуал був присутній на кожному занятті, і щоб у нього були залучені всі учасники.

Б) Розминка - є засобом впливу на емоційний стан дітей, рівень їх активності, виконує функцію налаштування на продуктивну діяльність. Розминка може проводитися не тільки на початку занять, але і між вправами - у випадку, якщо психолог бачить необхідність змінити емоційний стан дітей.

В) Основний зміст занять - сукупність психотехнічних вправ і прийомів, направлених на рішення задач даного корекційного комплексу. Послідовність вправ повинна припускати чергування діяльностей, зміну психофізичних станів дитини: від рухливого до спокійного, від

інтелектуальної гри до релаксаційної техніки. Вправи повинні розташовуватися від складного до простого (з урахуванням стомлення дітей). За заняття бажано провести 2-4 гри.

Г) Рефлексія заняття - ретроспективна оцінка заняття в 2-х аспектах: емоційному (сподобалося / не сподобалося і чому?), і смислового (навіщо ми це робили?). Рефлексія минулого заняття допомагає згадати, чим займалися в попередній раз. Психолог пропонує згадати, з ким діти обговорювали вправу після заняття, може застосовували у повсякденному житті окремі елементи вправ.

Підготовка до заняття:

- Добровільна участь у групі (7 – 10 чол.).
- Інтенсивна форма ведення занять (2 – 3 рази на тиждень).
- Цикл роботи з групою – не більш 15 – 20 занять.
- Тривалість заняття залежить від віку: для молодших школярів – 30 – 45 хвилин, для підлітків та старшокласників – 60 – 120 хвилин.

Підведення підсумків

1. Опишіть інфраструктуру практичної психології.
2. Перелічіть основні складові практичної психології, коротко опишіть їх.
3. Коротко розкрийте зміст основних напрямів діяльності практичного психолога.

Завдання на практичне заняття:

Тема: Психологічна служба в пенітенціарній системі.

1. Завдання та функції пенітенціарного психолога
2. Професійні принципи діяльності психолога у ВТК.
3. Робота психолога з службовим персоналом.
4. Соціально-психологічні тренінги для службового персоналу.
5. Планування роботи психолога в пенітенціарних закладах.
6. Організація роботи та ведення документації психолога в пенітенціарних закладах.

Укласти доповідь на одну із запропонованих тем:

- Тренінги релаксації для персоналу ВТК.

- Особливості застосування методів психотерапії у роботі з засудженими.
- Діагностична робота психолога в пенітенціарній системі.
- Корекційна робота психолога в пенітенціарній системі.

Література:

1. *Робоча книга пенітенціарного психолога / [за ред. В.М. Синьова, В.С. Медведєва]. – К., 2000.*

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти конспект за темою «Модель роботи психолога в освітніх закладах» (вибір закладу на власну точку зору).

Рекомендована література:

Базова

Підручники:

1. Панок В.Г. Основи практичної психології: підручник / В.Г.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелєва. – К.: Либідь, 1999. – 536 с
2. Панок В.Г. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти) / Панок В.Г., Острова В.Д. – К.: «Освіта України», 2010. – 230 с.

Навчальні посібники

1. Дуткевич Т.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності: навч. посіб./ Тетяна Вікторівна Дуткевич, Ольга Вікторівна Савицька. – 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 256 с.
2. Панок В.Г. Психологічна служба: навчально-методичний посібник для студентів і викладачів / В.Г. Панок. – Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.

3. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: навч. посіб. / Юлія Олексіївна Приходько. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2010. – 232 с.

Допоміжна

1. Настольная книга практического психолога / [сост. С.Т. Посохова, С.Л. Соловьёва]. – М.: АСТ: ХРАНИТЕЛЬ; СПб.: Сова, 2008. – 671 с.
2. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: навчально-методичний посібник; в 2 т. / [за ред. В. Г.Панка, І. І.Цушка]. – К.: Ніка-Центр, 2005. – Т.1. – 328 с.; Т.2. – 284 с.
3. Панок В. Г. Стратегія розвитку психологічної служби системи освіти України: методичний посібник / В.Г. Панок, І.І. Цушко – К.: Ніка-Центр, 2004. – 128 с.
4. Рабочая книга практического психолога: пособ. / [под ред. А.А. Бодалёва, А.А. Деркача, Л.Г. Лаптева]. – М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. – 640 с.
5. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога: учеб. пособ.; в 2 кн. / Е.И. Рогов. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. – Кн.1: Система работы психолога с детьми разного возраста. – 384 с.
6. Шапарь В.Б. Курс практической психологии / Виктор Борисович Шапарь. – Х.: Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»; Белгород: ООО Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2010. – 416 с.
7. Анотований каталог інноваційного педагогічного досвіду працівників психологічної служби системи освіти України / [за заг. ред. В. Г. Панка; упорядн. Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко] – К.: Шкільний світ, 2008. – 70 с.
8. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / упоряд. В.Г.Панок, І.І.Цушко, А.Г. Обухівська. – К.: Шкільний світ, 2008. – 256 с.

Глосарій

Корекційно-розвивальна програма - це спеціальний курс занять (етюдів, вправ, ігор), спрямований на розвиток емоційно-вольової, пізнавальної сфери, комунікативних здібностей та ін. у дітей та дорослих.

Навчально-виховний процес - система організації навчально-виховної діяльності, визначеної навчальними, науковими, виховними планами (уроки, лабораторні заняття, лекції, час відпочинку між заняттями, навчальна практика, заняття з трудового, професійного навчання і професійної орієнтації, виробнича практика, робота у трудових об'єднаннях, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, походи, екскурсії, спортивні змагання, перевезення чи переходи до місця проведення заходів тощо.

Превентивне виховання - це успішна система підготовчих, попереджувальних та профілактичних дій педагога та психолога з метою запобігання формуванню негативних звичок, рис характеру, проявів асоціальної поведінки підлітків та організація належного догляду за їх діяльністю.

Психодіагностика - галузь [психології](#), яка вивчає теорію й практику визначення психологічного діагнозу. Містить у собі розробку вимог до інструменту вимірювання, конструювання та апробацію методик, розробку правил обстеження, обробки та інтерпретації результатів. Основу психодіагностики складає психометрика, яка займається кількісним вимірюванням індивідуально-психологічних особливостей.

Психологічний супровід (у системі освіти) - це система професійної діяльності педагога-психолога, спрямована на створення оптимальних умов для успішного навчання, розвитку та соціалізації дитини.

Психологічний супровід навчально-виховного процесу - це система професійної діяльності психолога, спрямованої на створення соціально - психологічних умов для успішного навчання і психологічного розвитку дитини в ситуаціях шкільної взаємодії.

Система освіти — це сукупність навчально-виховних і культурно-освітніх закладів, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти, які згідно з Конституцією та іншими законами України здійснюють освіту і виховання громадян.

Л 3. ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ УКРАЇНИ ПРО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНУ СЛУЖБУ (3 г.)

- 1. Основні положення Концепції про Національну систему соціально-психологічної служби України.**
- 2. Законодавча та правова база психологічної служби в галузі освіти.**
- 3. Порядок атестації практичних психологів освіти.**
- 4. Специфіка нормативної та правової бази психологічної служби у інших сферах суспільної практики.**

Питання № 1. Основні положення Концепції про Національну систему соціально-психологічної служби України

Документи ООН щодо прав людини не мають законодавчої сили доти, доки кожна окрема держава на основі ідей цих міжнародних документів не створить закони та не забезпечить їх функціонування.

Розглянемо основні законодавчі акти, нормативні документи, які регламентують та забезпечують діяльність Національної системи соціально-психологічної служби України.

Становлення цієї системи розпочалося у 1992 році прийняттям Ухвали про створення Концепції державної системи психологічної служби. У 1993 році Інститутом психології ім. Г. С. Костюка АПН України була розроблена і схвалена Кабінетом Міністрів "Концепція державної системи психологічної служби". Ця Концепція сама по собі не є законодавчим актом, проте становить змістову основу для їх розробки.

Основною метою національної системи соціально-психологічної служби є забезпечення необхідних соціально-психологічних умов підвищення ефективності діяльності людини в усіх сферах суспільного життя (від політики й управління державою до сімейних стосунків та міжособистісних взаємодій) і водночас - підтримка розвитку і захист психічного здоров'я особистості громадян України.

Основними **завданнями** Національної системи соціально-психологічної служби є:

- 1) надання допомоги органам управління у розробці та реалізації державної політики на основі вивчення стану масової свідомості, прогнозування та активного впливу на соціально-психологічні процеси у суспільстві;

2) забезпечення соціально-психологічного захисту і підтримки індивідуального розвитку громадян України з урахуванням їх здібностей, особливостей життя та праці;

3) участь у розробці та практичному застосуванні нових технологій та практик навчання і виховання, розвитку і перевиховання дітей та молоді, впливу ЗМІ на людей;

4) участь у ліцензуванні навчальних закладів і в атестації спеціалістів відповідно до державних і міжнародних стандартів;

Органи в структурі Національної системи соціально-психологічної служби працюють на трьох рівнях: центральному, обласному, районному (міському).

Вищим органом управління Національної системи соціально-психологічної служби *є Рада головних психологів відомств і областей*, яка визначає напрям та зміст діяльності Національної системи соціально-психологічної служби.

Головною управлінською, методичною та координуючою організацією Національної системи соціально-психологічної служби *є Український науково-методичний центр практичної психології та соціальної роботи.*

Визначено функції та специфіку діяльності головного психолога області, обласних, районних та міських центрів Національної системи соціально-психологічної служби, порядок їх атестації, акредитації тощо.

Національна система соціально-психологічної служби України створюється на основі зазначеної Концепції. Перш за все, слід відзначити, що процес створення її триває. Не досягнуто поки що узгодженості між соціально-психологічними та психологічними службами різних установ та відомств. Це створює певну складність у їх діяльності, у моніторингу основних напрямків їх діяльності тощо.

Питання № 2. Законодавча та правова база психологічної служби в галузі освіти

Найбільш розробленим сектором системи соціально-психологічної служби є психологічна служба в галузі освіти. **"Положення про психологічну службу системи освіти України"** затверджено Наказом Міністра освіти України № 127 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.12.1999 року.

Положення **"Про психологічну службу системи освіти України"** має 5 розділів та один додаток. Дамо коротку характеристику змісту розділів.

I. Розділ **"Загальні положення"** - йдеться про правову основу діяльності психологічної служби системи освіти, яка включає Конституцію України, Декларацію прав людини, Конвенцію про права дитини, закон України "Про освіту"; визначається статус працівників психологічної служби системи освіти

У Розділі II. **"Основні завдання"** *розкриваються основні завдання* психологічної служби в системі освіти (сприяння особистісному та інтелектуальному розвитку дітей на кожному віковому етапі, створення умов для формування у них мотивації до самовиховання і саморозвитку; забезпечення індивідуального підходу до кожної дитини); *визначаються основні види діяльності* (діагностика, корекція, реабілітація, профілактика, прогностика).

У Розділі III. **"Структура та управління психологічною службою"** визначено структуру психологічної служби системи освіти (Український науково-методичний центр практичної психології та соціальної роботи; обласні, міські центри практичної психології); підпорядкування, завдання та функції кожної з ланок психологічної служби, порядок атестації практичних психологів тощо.

Розділ IV. **"Зміст діяльності"** розкриває повноваження кожної зі структурних ланок системи психологічної служби в освіті; обов'язки та права практичного психолога; тривалість робочого тижня та види роботи, передбачені в межах цього часу.

У. "Фінансування діяльності" - визначено порядок фінансування різних ланок структури психологічної служби в системі освіти, порядок оплати праці практичних психологів.

Питання № 3. Порядок атестації практичних психологів освіти

Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників

Наказ МОН № 930 від 06.10.10 року Із змінами у .2011)

I. Загальні положення

Атестація педагогічних працівників - це система заходів, спрямована на всебічне комплексне оцінювання їх педагогічної діяльності, за якою визначаються відповідність педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання.

- Атестація педагогічних працівників навчальних та інших закладів є обов'язковою.
- Атестація може бути черговою або позачерговою. Чергова атестація здійснюється один раз на п'ять років.

II. Порядок створення та повноваження атестаційних комісій

➤ Атестація практичних психологів (соціальних педагогів) проводиться лише обласною атестаційною комісією - на засідання обласної атестаційної комісії необхідно надати висновки *експертної групи обласної атестаційної комісії* щодо експертної оцінки професійної діяльності психолога.

➤ Для організації та проведення атестації педагогічних працівників у навчальних та інших закладах, органах управління освітою щороку до 20 вересня створюються атестаційні комісії I, II і III рівнів.

➤ Атестаційні комісії усіх рівнів створюються у складі: голови, заступника голови, секретаря, членів атестаційної комісії. Про створення атестаційної комісії та затвердження її складу видається наказ.

- Кількість членів атестаційної комісії не може бути меншою п'яти осіб.

III. Організація та строки проведення атестації

➤ Щороку до 20 жовтня атестаційна комісія затверджує списки педагогічних працівників, які атестуються, графік роботи атестаційної комісії. Працівники, що атестуються, ознайомлюються з графіком проведення атестації під підпис.

➤ Атестаційна комісія до 15 березня вивчає педагогічну діяльність осіб, які атестуються, шляхом відвідування занять, заходів, ознайомлення з навчальною документацією щодо виконання педагогічним працівником своїх посадових обов'язків, його участі у роботі методичних об'єднань, фахових конкурсах та інших заходах, пов'язаних з організацією навчально-виховної роботи.

➤ Характеристика повинна містити оцінку виконання педагогічним працівником посадових обов'язків, відомості про його професійну підготовку, творчі та організаторські здібності, ініціативність, компетентність, організованість, морально-психологічні якості, дані про участь у роботі методичних об'єднань, інформацію про виконання рекомендацій, наданих попередньою атестаційною комісією, тощо.

➤ Педагогічний працівник не пізніше як за десять днів до проведення атестації ознайомлюється з характеристикою під підпис.

➤ Засідання атестаційної комісії проводиться у присутності працівника, який атестується.

➤ За результатами атестації атестаційні комісії приймають такі рішення:

- 1) педагогічний працівник відповідає займаній посаді;
- 2) присвоїти педагогічному працівнику кваліфікаційну категорію ("спеціаліст", "спеціаліст другої категорії", "спеціаліст першої категорії", "спеціаліст вищої категорії");

Вища категорія: високий рівень професіоналізму, ініціативи, творчості, володіння ефективними формами психологічного забезпечення навчально-виховного процесу, високі результативність, якість, загальна культура, моральні якості. Стаж на посаді - не менше 8 років.

Спеціаліст I категорії: професійна компетентність, добре володіння формами психологічного забезпечення педагогічного процесу, добра результативність та

якість роботи, висока культура та моральні якості. Стаж на посаді - не менше 3 років.

Спеціаліст II категорії: достатній професіоналізм, використовує сучасні форми роботи, працює продуктивно, відзначається загальною культурою, моральними якостями. Стаж на посаді - 1 рік.

Спеціаліст: професійна компетентність, забезпечує нормативні рівні психологічної підтримки педагогічного процесу, задовольняє загальним етичним та культурним вимогам до педагогічних працівників.

3) педагогічний працівник не відповідає раніше присвоєній кваліфікаційній категорії .

4) присвоїти педагогічному працівнику педагогічне звання ("викладач-методист", "практичний психолог-методист");

5) педагогічний працівник не відповідає займаній посаді.

➤ На кожного педагогічного працівника, який атестується, оформлюється атестаційний лист у двох примірниках за формою один з яких зберігається в особовій справі педагогічного працівника, а другий не пізніше трьох днів після атестації видається йому під підпис.

[Питання № 4. Специфіка нормативної та правової бази психологічної служби у інших сферах суспільної практики](#)

На сьогоднішній день не існує єдиного Положення, яке б всебічно регламентувало діяльність практичного психолога в сфері бізнесу та економіки. Хоча зафіксовано активізацію діяльності відповідних психологічних служб з 80 років ХХ століття. Кожний психолог, працюючи на підприємстві або в установі, розробляє Положення, яке визначає мету, основні види та напрямки діяльності, функції та завдання психологічної служби.

Правовою основою діяльності психологічної служби установ покарання є Положення про психологічну службу установ покарання, яке було затверджено відомчим наказом № 33 від 17 березня 2000 року (Психологічна служба в установах

кримінально-виконавчої системи України // Практична психологія і соціальна робота - 2002. - № 6.).

У цьому положенні визначено, що психологічна служба є складовою частиною соціально-психологічної служби. Комплектування посад проводиться лише з фахівців, які мають базову психологічну або педагогічну освіту. На 600 осіб спецконтингенту штатними нормативами передбачено одну посаду. Психологічна служба установ виконання покарань підпорядковується регіональним управлінням та відділам соціально-психологічної роботи в області. Загальне керівництво соціально-психологічною службою забезпечує управління виховної та соціально-психологічної роботи департаменту України з питань виконання покарань, до складу якого входить відділ організації психологічної роботи зі спецконтингентом.

Психологічна (соціально-психологічна служба) у Збройних силах України Координує роботу практичних психологів у Збройних силах Головне управління виховної роботи при Міністерстві оборони України. Існують відповідні центри, кафедри при військових вузах. Діяльність практичного психолога здійснюється на основі відповідного відомчого Положення.

До Національної системи соціально-психологічних служб входять соціальні служби для молоді.

Законом України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" з 1992 року створюється мережа соціальних служб для молоді.

Основними документами, що регламентують їх діяльність та які заклали основу нормативно-правової бази системи в цілому є:

➤ Постанова Кабінету Міністрів України № 648 від 13.08.1993 року "Про соціальні служби для молоді" та Постанова Кабінету Міністрів України № 839 від 17.10.1995 року "Про розвиток мережі соціальних служб для молоді".

➤ їх продовженням є Постанова Кабінету Міністрів України № 63 від 21.01.1998 року "Про подальший розвиток мережі центрів соціальної служби для

молоді і підвищення ефективності їх діяльності", яка затвердила план розвитку мережі соціальних служб для молоді.

.Л . Проведення психолого – педагогічного консилиуму (ПШК)

Питання 1. Поняття ПШК

Питання № 2. Порядок роботи консилиуму

Питання 3. Розробка стратегії супроводу учнів

Питання 1. Поняття ПШК

Психолого – педагогічний консилиум – це колективний метод вивчення учнів. Мета консилиуму – це визначення психологічних проблем учнів, їх впливу на інтелектуальний та особистісний розвиток, пошук оптимальних шляхів психолого – педагогічного впливу, організація корекційно – розвивальної роботи з учнями.

Завданнями психолого – педагогічного консилиуму є:

1. Виявлення характеру та причин відхилень у поведінці та навчальній діяльності учнів.
2. Розробка заходів корекційно – розвивальної та виховної роботи.
3. Консультація у вирішенні складних чи конфліктних ситуацій.

Практичний психолог є однією з головних дійових осіб даного заходу, тому йому потрібно чітко знати схему організації та проведення психолого – педагогічного консилиуму.

Рекомендується організувати психолого – педагогічний консилиум як постійно – діючий орган, склад і діяльність якого регламентується відповідним наказом по школі.

Учасниками консилиуму є: заступник директора з навчально – виховної роботи, заступник директора з виховної роботи, практичний психолог, соціальний педагог, класні керівники (у початкових класах – класоводи), медичний працівник. При необхідності на консилиум можуть запрошуватись, представники установ, які працюють з дітьми, представники батьківського комітету.

Підготовка консилиуму здійснюється кожним учасником окремо.

Практичний психолог обробляє результати психологічної діагностики, готує рекомендації по окремих учнях та інформацію по класу в цілому. Психолог також визначає, яких учнів обговорити окремо, а які діти, являючись психологічно благополучними, не будуть окремо обговорюватися на консилиумі.

Педагог (класний керівник, класовод) збирає і обробляє інформацію від педагогів предметників, систематизує власні спостереження.

Медичний працівник переглядає медичні картки, при необхідності отримує додаткову інформацію від батьків чи поліклініки, готує виписки для обговорення на консилиумі.

Заступник директора збирає інформацію про тих учнів, стосовно яких відбудеться індивідуальне обговорення, та розробляє схему проведення консилиумів, готує необхідну документацію – бланки протоколів консилиумів.

Соціальний педагог бере на себе організаційні обов'язки, пов'язані з консилиумом, а також проводить роботу з сім'ями.

Питання № 2. Порядок роботи консилиуму

1. *Інформаційний обмін між учасниками консилиуму*

Психолог приносить на консилиум результати психодіагностики. Дані психодіагностики можуть бути узагальнені наступним чином:

- опис психологічних особливостей навчання, поведінки та самопочуття учня у період психодіагностики;
- опис тих сфер психічного життя дитини, в якій виявлені певні порушення чи відхилення від вікової, психічної чи соціальної норми. Описано конкретні прояви цих порушень. Мова може йти про такі явища, як невідповідність розумового розвитку по відношенню до вікової норми, психічні порушення які проявляються у особистісних акцентуація чи відхиленнях у поведінці, асоціальних проявах тощо. По можливості вказуються причини існуючих порушень;
- опис тих сфер психічного життя дитини, розвиток яких характеризується індивідуальними особливостями та описані їх реальні прояви;
- опис потенційних можливостей розвитку учня;
- опис адекватних з точки зору психолога форм супроводу учня.

Класний керівник (класовод) спираючись на результати власних спостережень та бесід з іншими учителями, які працюють з дитиною, дає педагогічну характеристику навчальної діяльності та поведінки окремих учнів та класу в цілому. Зазначена інформація повинна стосуватися, по – перше, труднощів, які спостерігаються в учня у різних педагогічних ситуаціях, та, по – друге, особливостей індивідуальних рис його навчання, спілкування, самопочуття.

Характеристика учня може складатися з наступних показників:

1. Якісні характеристики навчальної діяльності:

- труднощі та особливості, які виявляються при підготовці домашніх завдань;
- труднощі та особливості, які виявляються при усних та письмових відповідях на уроках;
- труднощі та особливості, які виявляються при виконанні творчих завдань та рутинної роботи;
- труднощі та особливості, які виявляються у процесі засвоєння нового матеріалу чи повторення пройденого;
- види завдань чи навчального матеріалу, які викликають найбільші труднощі;
- імовірні причини описаних труднощів та особливостей.

2. Кількісні показники навчальної діяльності:

- успішність по основним предметам;
- причини низької чи нестабільної успішності.

3. Показники поведінки та спілкування у навчальних ситуаціях:

- опис та оцінка поведінки з точки зору навчальної активності та зацікавленості;
- опис та оцінка поведінки з точки зору дотримання загальноприйнятих правил;
- індивідуальні особливості та труднощі, які виникають у процесі спілкування з педагогами та ровесниками.

4. Показники емоційного стану в навчальних ситуаціях:

- опис «типового» для учня емоційного стану на уроці;
- опис ситуацій, які викликають в учня різноманітні емоційні труднощі (плач, роздратування, агресія, переляк тощо)

Даючи характеристику учню, вчитель звичайно ж зупиняється тільки на тих показниках, які мають важливу для роботи консилиуму інформацію.

Медичний працівник дає інформацію про стан здоров'я та фізичні особливості учнів. Соматичний стан учня повинен оцінюватися по трьох основних показниках:

1. Фізичний стан учня на момент проведення консилиуму:
 - відповідність фізичного розвитку віковим нормам;
 - стан органів зору, слуху, кістково – м'язової системи
 - здатність переносити фізичні навантаження (на підставі даних вчителя фізкультури)

2. Фактори ризику порушень розвитку:
 - наявність у минулому захворювань та травм, які можуть вплинути на розвиток дитини;
 - наявність хронічних хвороб.

3. Характеристика захворюваності за останній рік.

Соціальний педагог надає інформацію про особливості сімейного виховання учня.

Слід зазначити, що порядок надання інформації не має принципового значення. Обмін інформацією між учасниками консилиуму та взаємна відповідь на запитання є основою для роботи консилиуму.

Питання 3. Розробка стратегії супроводу учнів

При обговоренні стратегії супроводу учнів передусім учасники консилиуму обговорюють зміст розвивальної роботи:

- якого виду допомога потрібна учневі?
- яким конкретним змістом бажано наповнити розвивальну роботу з ним?
- які його особливості повинні бути обов'язково враховані у процесі роботи?

Таким чином, діяльність консилиуму стосовно конкретної дитини складається з відповідей на декілька послідовних питань:

Який психологічний, педагогічний, медичний статус учня на момент обстеження?

Якими особливостями та проблемами характеризується розвиток учня в цілому на момент обстеження?

Яким змістом повинна бути наповнена індивідуальна стратегія його супроводу у процесі шкільного навчання?

В яких формах та в які строки у супроводі учня візьмуть участь психолог, класний керівник та інші фахівці?

Чи передбачається консультативна робота учасників консилиуму з педагогічними працівниками, батьками та який буде її зміст?

Відповіді на ці запитання передбачають встановлення термінів виконання тієї чи іншої роботи, відповідальних осіб та форм контролю.

Робота консилиуму закінчується заповненням підсумкового документу – заключення консилиуму.

Зміст діяльності основних учасників соціально – психологічного супроводу

Учасник соціально – психологічного супроводу	Діяльність на етапі підготовки консилиуму	Діяльність під час проведення психолого – педагогічного консилиуму	Реалізація завдань консилиуму

Практичний психолог	<p>Проведення психодіагностичної роботи: психодіагностичного мінімуму та різноманітних схем поглибленої психодіагностики стосовно групи «проблемних» учнів.</p> <p>Підготовка матеріалів до консилиуму</p>	<p>Надання учасникам консилиуму необхідної інформації щодо психолога – педагогічного статусу конкретних учнів та окремих груп учнів.</p> <p>Участь у розробці стратегії соціально – психологічного супроводу.</p> <p>Планування напрямків та форм психологічної роботи у рамках супроводу конкретних учнів та окремих груп.</p>	<p>Проведення психокорекційних, розвивальних та консультативних заходів зі школярами.</p> <p>Проведення групових та індивідуальних консультацій з педагогами та батьками.</p> <p>Консультування адміністрації.</p> <p>Планування спільної роботи з педагогами.</p>
Соціальний педагог	<p>Проведення психодіагностичної роботи: вивчення особливостей сімейного мікроклімату, у якому перебувають учні</p> <p>Підготовка матеріалів до консилиуму</p>	<p>Надання учасникам консилиуму необхідної інформації щодо особливостей сімейного виховання учнів</p> <p>Участь у розробці стратегії соціально – психологічного супроводу.</p> <p>Планування напрямків та форм соціально – педагогічної роботи у рамках супроводу конкретних учнів та окремих груп.</p>	<p>Проведення психокорекційних, розвивальних та консультативних заходів зі школярами.</p> <p>Проведення групових та індивідуальних консультацій з педагогами та батьками.</p> <p>Консультування адміністрації.</p> <p>Планування спільної роботи з педагогами.</p>
Класний керівник (класовод)	<p>Збір педагогічної інформації про педагогічні аспекти статусу учня (власні спостереження, бесіди чи анкетування вчителів - предметників)</p>	<p>Надання необхідної педагогічної інформації учасникам консилиуму.</p> <p>Участь у розробці стратегії соціально – психологічного супроводу.</p> <p>Планування форм та напрямків роботи у рамках соціально – психологічного супроводу окремих учнів чи класу в цілому</p>	<p>Проведення різноманітних форм виховної роботи згідно рішень консилиуму.</p> <p>Консультування батьків та педагогів – предметників з питань соціально – психологічного супроводу школярів та учнівських груп.</p>
Педагог предметник	<p>Участь у експертних опитуваннях на етапі психодіагностичного мінімуму.</p> <p>Надання необхідної інформації класному керівнику та психологу під час їх підготовки до консилиуму</p>	Не бере участі	<p>Бере участь у групових та індивідуальних консультаціях, які проводить психолог.</p> <p>Розробка індивідуальних стратегій педагогічного супроводу конкретних школярів та їх реалізація.</p> <p>Робота зі змістовними та</p>

			методичними аспектами навчальних програм. Консультування батьків Участь у методичних семінарах, які присвячені змісту соціально – психологічного супроводу учнів.
Заступник директора з навчально – виховної (виховної роботи)	Організаційна допомога у проведенні основних діагностичних заходів	Організація роботи консилиуму Участь у розробці педагогічних аспектів супроводу окремих школярів та груп учнів.	Допомога педагогам у розробці стратегії соціально – психологічного супроводу Консультування педагогів з методичних та змістовним питанням. Консультування адміністрації.
Адміністрація школи	Організаційна та адміністративна допомога у проведенні психодіагностичних заходів.	Не бере участі	Зустрічі з психологом та заступниками директора з питань обговорення результатів консилиуму. Участь у проведенні заходів, які передбачають втручання адміністрації.

10. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт

Варіант 1. Національна система соціально-психологічної служби України

Етапи розвитку психологічних служб в Україні. Основні положення концепції про національну систему соціально-психологічної служби (НССПС) України. Мета та завдання НССПС. Правова база психологічної служби України. Основні види діяльності соціально-психологічної служби. Просвітницько-пропагандистська робота. Профілактична робота. Психологічне консультування. Психодіагностична робота. Психологічна корекція. Психотерапія.

Варіант 2. Структура психологічної служби системи освіти в Україні та за кордоном. Психологічна служба дошкільного навчального закладу

Структура психологічної служби системи освіти в Україні. Психологічна служба навчально-виховного закладу. Регіональні центри практичної психології (районні, міські, обласні). Напрямки діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій. Психологічна служба системи освіти США, Європи, Ізраїлю – особливості, переваги та недоліки. Психологічна служба дошкільного навчального закладу: мета, основні завдання,

документація і статистична звітність (протоколи діагностичних досліджень, аналітичні довідки, індивідуальні картки психологічного супроводу дитини).

Варіант 3. Шкільна психологічна служба

Психологічна служба загальноосвітніх навчальних закладів України: перспективи та особливості розвитку. Мета, функції, завдання шкільної психологічної служби України. Види діяльності шкільного психолога у роботі з дітьми. Види діяльності психолога у співпраці з батьками. Види діяльності психолога у співробітництві з педагогічним колективом. Права та обов'язки шкільного психолога. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній школі.

Варіант 4. Психологічна служба у вищих закладах освіти України

Мета та основні напрями роботи психологічної служби у вищих закладах освіти. Організаційні моделі психологічної служби вищих навчальних закладах. Основні функції психологічної служби вищого закладу освіти. Психологічне забезпечення навчально-виховного процесу. Психологічна просвіта викладачів та студентів. Психологічна допомога викладачам та студентам. Основні підрозділи психологічної служби ВЗО. Центр психологічної допомоги (психологічне консультування та психокорекції). Центр ігрових психологічних засобів та психотренінгу. Центр психологічної просвіти. Науково-дослідний та психодіагностичний центр. Основні умови ефективної діяльності психологічної служби вищого закладу освіти.

11. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять

ТЕМИ І ЗАВДАННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Організаційно-правові засади діяльності психологічної служби системи освіти в Україні

1. Історія становлення і розвиток психологічної служби у національній системі освіти.
2. Нормативно-правова база діяльності психологічної служби системи освіти.
3. Базові принципи організації психологічної служби системи освіти в Україні.
4. Основна мета і завдання діяльності психологічної служби системи освіти.
5. Організаційні моделі діяльності психологічної служби на різних рівнях управління освітою.
6. Структура, основні завдання і напрями роботи психологомедико-педагогічних консультацій (ПМПК).
7. Функції, права та обов'язки працівників психологічної служби системи освіти.

Тема 2. Зміст та основні напрями діяльності психологічної служби в системі освіти

1. Основні види та напрями діяльності психологічної служби системи освіти України.
2. Специфіка діяльності психологічної служби початкової школи.
3. Напрями та форми роботи психологічної служби основної школи.
4. Напрями діяльності психологічної служби позашкільних навчальних закладів.
5. Специфіка психологічного забезпечення вищих навчальних закладів.
 - 5.1. Основні завдання й напрями діяльності психологічної служби ВНЗ.
 - 5.2. Функції психологічної служби вищого навчального закладу.
 - 5.3. Організаційні моделі психологічних служб ВНЗ.
 - 5.4. Умови ефективної діяльності психологічної служби ВНЗ.

Практичне заняття ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ

Мета: ознайомити студентів із особливостями діяльності інклюзивно-ресурсного центру.
Професійна спрямованість: розвивати уміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями; навички міжособистісної взаємодії

1. Нормативно-правова база діяльності ІРЦ.
2. Загальні положення про діяльність ІРЦ. Завдання та функції ІРЦ.
3. Кадрове забезпечення ІРЦ.
4. Організація проведення комплексної оцінки розвитку дитини.

Основна література

1. Методичні рекомендації щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах у 2015-2016 навчальному році. // Режим доступу: mirrvopsi.at.ua/Metodrecomend/inkluz.doc.
2. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
3. Положення про інклюзивно-ресурсний центр від 12 липня 2017 р. № 545 із змінами внесеними згідно з Постановою КМ № 617 від 22.08.2018.

Додаткова література

4. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – Київ, 2010. – 363 с.
5. Рекомендаційні матеріали щодо створення Нового Освітнього Простору. – Режим доступу: <http://dftr.minregion.gov.ua/foto /upload/%D0%9D%D0%9E%D0%9F.pdf>.
6. Ткачева В. В. Технологии психологической помощи семьям детей с отклонениями в развитии: учеб. пособие / В.В. Ткачева. – М. : АСТ ; Астрель, 2007. – 318 с.

Практичне заняття ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ

Мета: ознайомити студентів із особливостями комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей.

Професійна спрямованість: розвивати уміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

1. Посадова інструкція психолога ІРЦ.
2. Особливості застосування методик в діяльності психолога

Література

Основна література

1. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
2. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300 с.
3. Положення про інклюзивно-ресурсний центр від 12 липня 2017 р. № 545 із змінами внесеними згідно з Постановою КМ № 617 від 22.08.2018.
4. Рекомендаційні матеріали щодо створення Нового Освітнього Простору. – Режим доступу: <http://dftr.minregion.gov.ua/foto upload/%D0%9D%D0%9E%D0%9F.pdf>.

Додаткова література

5. Нова українська школа концептуальні засади реформування середньої школи, 2017.
6. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – Київ, 2010. – 363 с.
7. Серія видань «Концептуалізація інклюзивної освіти та його контекстуалізація в рамках Місії»
8. Ткачева В. В. Технологии психологической помощи семьям детей с отклонениями в развитии: учеб. пособие / В. В. Ткачева. – М. : АСТ ; Астрель, 2007. – 318 с.
9. ЮНІСЕФ Технічний путівник Видання © Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ). – 2014 р

Практичне заняття Організація та діяльність інклюзивно-ресурсного центру

Мета: поглиблювати знання про особливостями діяльності інклюзивно-ресурсного центру.

Професійна спрямованість: розуміння основних проблем, що виникають на початку діяльності інклюзивно-ресурсного центру; вміння пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

План

1. Завдання та функції ІРЦ.
2. Алгоритм створення ІРЦ.
3. Кадрове забезпечення ІРЦ

Групова робота Інструкція до роботи на занятті. 1.Сформулюйте оголошення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад педагогічних працівників ІРЦ (зі вказанням кваліфікаційних вимог та документів, особливостей проведення конкурсу). Кожна підгрупа готує своє оголошення. Варіанти посад для підгруп: практичний психолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог, вчитель-реабілітолог. 2. Сформулюйте перелік питань для проведення конкурсної співбесіди (для кожної посади). 3. Під час взаємодії в парах поясніть кожному «новоприйнятому» фахівцеві його посадові обов'язки. ІНДЗ Проаналізуйте етичні аспекти взаємодії педагогічного працівника ІРЦ з дитиною, батьками (одним із батьків) або законними представниками дитини з особливими освітніми потребами.

Література

Основна література

1. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
2. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – Київ, 2010. – 363 с.

Додаткова література

3. Методичні рекомендації щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах у 2015-2016 навчальному році. // Режим доступу: mirrvopsi.at.ua/Metodrecomend/inkluz.doc.
4. Науково-методичні засади діяльності психологічної служби: навчально-методичний посібник/ в 2 т. Т.1/ [за ред. В. Г. Панка, І. І. Цушко]. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 328 с.
5. Рекомендаційні матеріали щодо створення Нового Освітнього Простору. – Режим доступу: [http://dfrr.minregion.gov.ua/foto /upload/%D0%9D%D0%9E%D0%9F.pdf](http://dfrr.minregion.gov.ua/foto/upload/%D0%9D%D0%9E%D0%9F.pdf).
6. Ткачева В. В. Технологии психологической помощи семьям детей с отклонениями в развитии: учеб. пособие / В. В. Ткачева. – М. : АСТ ; Астрель, 2007. – 318 с. Контрольні питання і завдання: 1. Дайте визначення ІРЦ. 2. У чому відмінність між ІРЦ та ПМПК? 3. Розкрийте сутність функцій ІРЦ.

Практичне заняття Функціональні обов'язки психолога ІРЦ в процесі психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей

Мета: поглиблювати знання про особливості діяльності інклюзивно-ресурсного центру. Професійна спрямованість: вміти обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги; навчитися складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

План 1. Поняття про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

2. Особливості оцінювання мовленнєвого розвитку дитини.
3. Особливості оцінювання фізичного розвитку дитини.
4. Правила оформлення висновку ІРЦ.

Групова робота Інструкція до роботи на занятті. 1.Сформулюйте правила створення атмосфери довіри та доброзичливості під час комплексної психолого-педагогічної оцінки

розвитку дитини. 2. Напишіть план-конспект розмови, в якій відбувається інформування батьків та передача їм висновку комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини. 3. Підготуйте проект висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини. Варіанти для роботи в підгрупах: для дитини, що має діагноз: а) ДЦП б) затримка психічного розвитку в) розлад аутичного спектру ІНДЗ Підготуйте проект висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Визначення, мета і завдання діяльності психологічної служби системи освіти.
2. Нормативні документи, якими регулюється діяльність психологічної служби системи освіти.
3. Види і напрями діяльності психологічної служби системи освіти.
4. Організаційні принципи діяльності психологічної служби системи освіти.
5. Структура управління психологічною службою системи освіти та функції її окремих підрозділів.
6. Функціональні обов'язки та права практичного психолога навчального закладу.
7. Система психолого-медико-педагогічних консультацій та її взаємодія з психологічною службою.
8. Чим характеризуються актуальний та перспективний напрями діяльності психологічної служби освіти?
9. Зміст і основні напрями діяльності психологічної служби початкової школи.
10. Зміст і основні напрями діяльності психологічної служби основної школи.
11. Зміст і основні напрями діяльності психологічної служби позашкільних навчальних закладів.
12. Зміст і основні напрями діяльності психологічної служби ВНЗ III-IV рівнів акредитації.

13. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять, завдання для заліків.

Індивідуально-наукове дослідне завдання «Розробка моделі роботи практичного психолога» (сферу роботи обрати за власним вибором)

1. Обґрунтувати необхідність посади психолога в обраній сфері (в освіті (ДНЗ, ЗОШ, ВНЗ, ПМПК)
2. Зазначити мету та завдання психологічної роботи в даній сфері.
3. Охарактеризувати специфіку роботи в обраній сфері за провідними напрямими:
 - психологічна просвіта;
 - психодіагностика (за принципом «діагностичного мінімуму»);
 - корекційно-розвиваюча робота;
 - індивідуальне та групове консультування.
4. Запропонувати план роботи психолога на рік в конкретній організації обраної сфери (Наприклад, заклад «Дитячий реабілітаційний центр», або заклад «ВНЗ Львівська політехніка»).

План має містити пояснювальну записку з обґрунтуванням мети та провідних завдань на календарний рік; та план-сітку на кожен місяць:

наприклад, **План-сітка роботи психологічної служби на січень 2021 р.**

Напрями діяльності	Психологічна просвіта	Психодіагностика	Корекційно-розвиваюча робота	Індивідуальне та групове консультування
<i>Об'єкти діяльності</i>	*****	*****	*****	*****
<i>Керівництво</i>				
<i>Службовці</i>				
<i>Допоміжний персонал</i>				

Структурними елементами індивідуально-дослідного завдання є:

- Титульний аркуш (1 сторінка).
- Зміст (1 сторінка).
- Вступ(1-2 сторінка).
- Основна частина (8-13 сторінок).
- бібліографічний список (2 сторінки).

Обсяг роботи складає не менше 15-20 сторінок, набраних на комп'ютері.

Робота має бути надрукована на білому папері формату А4. Текст має бути виконаний на комп'ютері з однаковим міжрядковим **1,5 інтервалом** в текстовому редакторі Microsoft Word for Windows. Текст набирається нежирним шрифтом Times New Roman, **14 розміром**. Розмір відступу на початку рядка (абзацу) - 5 знаків, що складає 1,25 см.

Робота виконується на листах з одного боку. Текст роботи слід розташовувати, дотримуючи наступні розміри полів: - ліве - 30 мм; праве - 10 мм; верхнє - 20 мм; нижнє - 20 мм. Вирівнювання тексту (за винятком заголовків) виробляється по ширині.

14. Питання до іспиту

1. Положення про психологічну службу системи освіти України.
2. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти.
3. Етичний кодекс психолога.
4. Особливості діяльності психологічної служби за кордоном.
5. Завдання і цілі психологічної служби.
6. Структура та зміст діяльності психологічної служби.
7. Просвітницька робота в освіті.
8. Завдання просвітницької роботи психолога.
9. Профілактична робота.
10. Поняття консультативної діяльності. Принципи психологічного консультування.
11. Поняття індивідуальних форм діяльності психолога (індивідуальне психологічне консультування, індивідуальна психологічна корекція).
12. Групові форми психокорекції.
13. Кабінет психолога. Функціональне призначення психологічного кабінету. Вимоги до його оформлення.
14. Основні завдання та функції практичної психології в системі освіти.

15. Психологічна служба школи.
16. Психологічна служба у вищих закладах освіти.
17. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога.
18. Психологічні проблеми школярів у різні вікові періоди.
19. Робота з батьками учнів.
20. Психологічна діагностика.
21. Проведення тренінгових занять.
22. Телефон довіри як форма роботи практичного психолога.
23. Форми звітності психологів.
24. Робота психолога з дітьми з девіантною поведінкою.
25. Робота психолога у ПМПК: мета, завдання та напрями діяльності
26. Координація співробітництва психолога ПМПК з іншими членами комісії.

16. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів

Тематика рефератів

1. Специфіка психологічної служби системи освіти України у порівнянні з аналогічними службами зарубіжних країн.
2. Завдання і зміст діяльності психологічної служби дошкільного навчального закладу.
3. Завдання і зміст діяльності психологічної служби початкової школи загальноосвітнього навчального закладу.
4. Завдання і зміст діяльності психологічної служби основної школи загальноосвітнього навчального закладу.
5. Завдання і зміст діяльності психологічної служби старшої школи загальноосвітнього навчального закладу.
6. Завдання і зміст діяльності психологічної служби професійнотехнічного навчального закладу.
7. Завдання і зміст діяльності психологічної служби ВНЗ I-II рівнів акредитації.
8. Етичні засади діяльності практичного психолога навчального закладу.
9. Завдання та зміст діяльності практичного психолога навчального закладу з сім'єю.

Завдання для самостійної дослідницької роботи

1. Виходячи з соціально-політичних та економічних перетворень в сучасному українському суспільстві запропонуйте ряд доповнень і уточнень до «Положення про психологічну службу системи освіти України»
2. Підготуйте пакет нормативно-законодавчих документів, що регламентують діяльність ПМПК.
3. Складіть програму роботи практичного психолога з важковиховуваними дітьми.
4. Запропонуйте проекти різних видів документації практичного психолога дошкільного навчального закладу. Авторські проекти обговоріть у мікрогрупах.
5. Розробіть авторську модель психологічної служби початкової школи.
6. Розробіть проект «Психологічна служба XXI століття очима практичного психолога ВНЗ» з презентацією та захистом у форматі конкурсу.
7. Складіть план-проект психологічного кабінету майбутнього, виходячи з «Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти».